Після конфіскати — наклад другий.

Ч. 127 (10.804). Львів, четвер 10 червня 1926. Poczlowa oplata zaplacono ryczaltem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Новий польський уряд.

Творення уряду поза соймом. — Склад нового уряду. — Марш. Ратай обурений. — Відложення сойму на 1 рік? — „Рада Стану" з прерогативами сойму? — Повновласти для президента. — Непорозуміння в лоні ППС.

Варшава, 8. червня 1926.

Премієр Бартель вернув зі Львова до Варшави й відбув тут сьогодня конференцію з міністрами Млодзяновським, Маковським і марш. Пілсудським, після чого відбулася спільна конференція президента держави, премієра і Пілсудського. Після авдієнції премієра у президента Бартель заявив журналістам, що приняв місію утворення нового уряду і що на протязі дня сформує новий кабінет.

У вечірніх годинах уряд іще не був сформований. Щойно пізно нічю подало до відома такий склад нового кабінету: премієр і міністр залізниць — Бартель, міністр внутр. справ — Млодзяновський, мін. військ. справ — Пілсудський, мін. скарбу — інж. Клярнер, мін. торг. і пром. — інж. Квятковський (особ. приятель Мосціцького, що приїхав перед кількома роками з Фрибургу у Швайцарії до праці у державних фабриках в Хожові), мін. публичних робіт — Бронєвський, мін. судівництва — Маковський, мін. праці і сусп. опіки — д-р Ст. Юркевич.

Одночасно президент держави поручив управу мін. закорд. справ Авґустові Залєському, мін. освіти проф. Йосифові Мікуловському-Поморському, мін. рільництва і держ. робіт, а також зем. реформ — д-ру Йосифові Рачинському.

Звертає на себе загальну увагу факт, що творення нового уряду відбулося здалека від сойму, якого представників ніхто не питав про думку в цій важній справі. Не міг на таке легковаження і нехтування сойму погодитися марш. Ратай і виїхав з Варшави до Біловежі, щоб таким чином запротестувати проти такої практики нових керманичів держави. Які дальші наслідки матиме цей конфлікт, побачимо вже небавком.

В політичних колах Варшави говориться голосно про тактику нового уряду, яка змагає до того, аби відсунути сойм зовсім від участи в державно-політичнім житті. Кажуть, що сойм буде скликаний за яких 10—12 днів. Після ухвалення ним повновластей для уряду є плян відложити сойм (і сенат) на 1 рік. Істнує проєкт, аби функції законодатних палат переняла на себе в деякій мірі т. зв. „Рада Стану" (Державна Рада), зложена з 30 осіб, представників всіх політичних груп у Польщі.

Міністерство внутрішніх справ працює інтензивно над виробленням внесень на раду міністрів у справі повновластей для президента держави. До тих повновластей мають належати передовсім територіяльний поділ держави, самоуправні закони, закони про права чужинців у Польщі, а також організація властей і урядів усіх інституцій. Цей рамовий закон випрацьовують на основі внесень окремих міністерств.

Сьогодня мало тут відбутися засідання Центрального Виконавчого Комітету ППС. Засідання відложено до четверга. Кажуть, що це сталося з причини внутрішніх непорозумінь в лоні партії, істнування яких не підлягає ніяким сумнівам.

„Вимоги часу".

Тривога послів. — Настрої серед деяких українських послів. — Конференція „Селянського Союзу" з „народовольцями".

Варшава, 7. червня 1926.

Посли теперішнього сойму незвичайно затривожені майбутніми виборами. Хоч іще і не знати, чи та коли будуть ті вибори, всетаки затривоження зростає з кожним днем. Чи вернуть вони на те саме місце до препоганого будинку при вул. Вейській, чи вже „ніколи не ходити їм в сейвії народніх заступників" — ось що роздвоює душі послів.

Не диво, що ці настрої уділюються й деяким українським послам. Висловом тієї тривоги є стаття секретаря Українського Соймового Клюбу п. В. Косоноцького, поміщена в холмському „Нашому Житті", органі „Селянського Союзу", а разом з тим й органі теперішньої президії Українського Соймового Клюбу. Стаття держана в загальному тоні з метою апольоґії послів перед закидами незадоволення з праці. Автор підкреслює, що те незадоволення, яке проявляється в деяких колах з роботи, а радше безробіття послів — наскрізь безосновне. Посли не були зі зрозумілих причин якслід підготовані до парляментарної праці, а крім того 20 українських послів не могло успішно протиставитись сотням голосів польської реакції. Українські посли не зуміли добутись землі, школи, церкви, але колиб вони не обороняли були український народ зі соймової трибуни, колиб не вносили були сотні інтерпеляцій і внесків, колиб особисто не інтервеніювали в ріжних міністерствах, то булоб ще гірше. Тепер же, коли громадянство більше свідоме політично, а посли якслід підготовані до праці, треба при будучих виборах віддавати свої голоси тільки на українських кандидатів.

Після такої інтродукції в органі „Сел. Союзу", посли тієї політичної партії почали шукати союзників при будучих виборах. Поруч з переговорами, які вони ведуть з лівими неукраїнськими соймовими групами, вони в особах голови „Сел. Союзу" пос. М. Чучмая і голови Українського Клюбу пос. С. Козицького минулої суботи (5. ц. м.) завітали у Львів і направили свої кроки до в останньому часі „українізованої" партії „народовольців". Голова Українського Клюбу і голова „Українського Соц. Обєднання „Сел. Союз" відбули з „украінізованими народовольцями" шестигодинну конференцію (від 4 - 10 год.). Підчас дружньої балачки не лише познайомлювалися і взаїмно інформували голові двох соціялістичних партій, але наражувалися над створенням спільного виборчого бльоку, а навіть говорили про злиття в одну партію. Представники обох партій прийшли, як нас інформують, тут на місці — до пересвідчення, що така злука вийде їм на спільну користь, бо „Сел. Союз" уділить „народовольцям" дещо зі свого українства, а ці останні „пожалують" „Сел. Союзові" дещо зі свого інтернаціоналізму. І чи не хитро придумано?

Мабуть це й є ті „вимоги часу", і не лише часу, але й чого иншого..

Відложення Ради Союза Народів.

Женева, 8. червня 1926.

На вчерашньому засіданні Ради Союза Народів Чемберлен повідомив, що справу Моссуля полагоджено оконечно між Туреччиною й Англією. Рада повинна була вчера заявитися в справі рапорту комісії про реорганізацію Ради. Одначе справу цю відложили з причини опозиції Еспанії й Бразилії. Бразилія виявила цю опозицію не заявою, а так що не явилася на засіданні. Тому засідання Ради відложено до середи, щоби переговорювати з Бразилією й Еспанією. Думають, що реорганізаційна комісія Ради не збирається, та що своєю останньою тактикою Еспанія й Бразилія запропастили можливість збільшення постійних місць в Раді.

Кріза в С. Народів.

Женева, 8. червня 1926.

Урядовий бразилійський часопис „Глъоб" оголосив, що Бразилія виступає зі Союза Народів. Зачувати, що Бразилія в вересневих засіданнях Союза Народів не буде вже брати участи. Думають, що Бразилія покищо лише здержиться від участи в засіданнях Союза, бо хоче підждати, яке становище займе супроти неї Рада і загальний збір. „Інформасіон" повідомляє, що Бріян і Чемберлен інтервеніюватимуть у Мадриді і Ріо де Джанейро, щоби не допустити до виступлення Еспанії і Бразилії зі Союза Народів.

В секретаріяті спокійно глядять на виступлення Бразилії зі Союза Народів, бо воно може послідувати щойно два роки після зголошення того наміру.

Новий президент Литви.

Ковно, 8. травня 1926.

Литовський сойм вибрав президентом республики посла соц.-народньої фракції, заслуженого литовського діяча д-ра Ґриніюса. Він одержав 50 голосів.

Затвердження присуду на Микитина.

Варшава, 8. червня 1926.

Найвищий суд розглядав спротив, внесений оборонцем Миколи Микитина, засудженого львівським судом на 6 літ вязниці за фальшиві зізнання й очорнення Степ. Паньчишина, кидаюче на нього підозріння, начеб він виконав атентат на през. Войцеховського. Найвищий суд відкинув касаційну скаргу й затвердив присуд львівського суду.

З кінцем ц. м. перед варшавським апеляційним судом буде розправа Ст. Паньчишина, якого варшавський суд І. інстанції засудив на 2 і пів року за участь у замаху на військову вязницю для звільнення Баґінського й Вєчоркевича.

Біржа.

Гроші.

Дня 8. червня тенденція для ефективного долара в приватних оборотах незначно сильніша. Курс долара вагався між 10·3 —10·35. Канадійський долар 10·28—10·30. Польський Банк платив валюти і девізи по незміненім паритеті долар 9·96. Максимальний курс 10·10—10·15 був нереальний.

Збіжжа.

На біржі лише екзекутивна продажа сіна. Поза біржею купували жито й овес по цінах дотеперішніх нотувань. Тенденція одержана. Настрій спокійний. Ціни о[...]ій без трансакцій. Пшениця біла 46—47 пшениця червона 48—49, жито 27—28, ячмінь пастівний 25—26, ячмінь з переміленням 26·50—27·50, овес 32—33, гречка 28·50—30.

Намул неморальности.

Львів, 9. червня 1926.

На протязі кількох літ постійно вказували ми на намул неморальности, на етичний розклад, на готентотську мораль, що супроводжає діла польських можновладців. Ми остерігали наше громадянство, щоби ставило міцну гать перед каламутними хвилями польського морального розкладу, щоби боролося зі заливом неморальности, щоби всіми засобами протиставилося тим страшним, розтоюючим моральне здоровля нашої нації бурунам.

І за те все, за т. остороги, поклики, за проповідь моральної чистоти — наш орган світив білими плямами, бо в розумінні сторожів польської законности злочин був не в неморальности, тільки в осторозі перед нею. Коли ми вказували на злодійства, лайдацтва, розпаношення хабарництва, сваволю адміністрації, середньовічні прийоми поліції, розгалуження леґалізованої провокації, істнування паралельних до державної влади „народово"-диктаторських організацій і т. и., — то польська „народова" преса накликувала проти нас всі багнетні й тюремні сили, бо ми — мовляв — плюгавимо державу. І це діялося доти, доки в Польщі не відбувся „моральний переворот", доки не піднесено зброї під прапором боротьби з лайдацтвом, шубравством, злодійством і неморальністю. А творець того перевороту висловив на адресу послів неморальности стільки ядерних епітетів, а його прихильники подали стільки найсвіжіших фактів морального розкладу лише в найвищих „реґіонах", що наші довголітні замітки є дрібницею в порівнанні з ними.

Таким чином польська держава в якої в склад ввійшли і західно-українські землі, входить в добу морального ренесансу. Говориться про глибоко сягаючі реформи, про зміни й переміни, направи і перестрої, одначе виключно тільки з метою реституувати особисту й громадську мораль і то в дуже вузкому розумінні цього слова. Бо від широких реформаторських шляхів відмахуються нинішні державці руками й ногами. В першу чергу відмахуються вони від „соціяльних реформ". Їхня мораль не добачує нічого неморального у [...] зиску трудових сільських і міських мас, у непереведенні земельної реформи. Найбільше лякаються вони клича про перехід землі в селянські руки без викупу. Бо моральним є, щоби сільський пролетар в пошуканні за нужденною веґетацією майже без відплатною даремщиною обробляв панські латифундії, але неморальним було би, щоби він прийшов до власного варстату праці.

Тут моральні відродителі не добачують неморальности.

Моральна реституція покищо відбувається тільки в площині суто політичній і то виключно в угоду пануючої польської нації. Понад 40 відсотків „національних меншостей", а головно територіяльні народи: Українці і Білорусини — далі примушені

— **Де можна найти доляри?** Якась з львівських дам, жінка адвоката, що має грубі доляри, носить увесь цей капітал за корсетом, навіть коли йде на базар. А що цей корсет мусить бути модний, себто надто свобідний, пакет з 2200 долярами вилетів їй на ринку. На щастя, якась квітникарка доглянула саме тоді, коли долярова дама счинила крик, добродія, що схопив цей пакет. Ідучи за ним стверділа, в якому мешканні він скрився. Був це Шулім Доннер з вул. Боїмів 11, який ласкаво звернув усі гроші, коли побачив у себе поліцію. Пані адвокатова повинна би проворну квітникарку обсипати не квітами, а долярами.

— **Закон, який усі обходили.** У суботу та неділю була до цього часу обмежена продажа горілки. А що після тижневої праці та клопотів люде мали якнайбільше спрагу та настрою саме в ці дні, а власники ресторанів і шинків могли тоді щонайбільше заробити, істнувало тихе самозрозуміле порозуміння між продавцями та споживниками: горілку наливали до склянок як содову воду або до чарок від кави, як чорну каву. Варшавське міністерство внутр. справ прийшло нарешті до висновку, що така явна контрабанда піддержує настрій нехтування законів і тому приготовляє проєкт, щоби скасувати дотеперішній закон про заборону продажі гострого алькоголю під неділю і у свята.

— **Варшавські кіна** зачинені. Їх власники почали таким робом боротьбу з маґістратом, який обтяжує їх надто високим податком і відбирає можливість вести підприємство. Не штука міським радним, коли вони мають свої вечірні засідання, але куди підуть тепер вечір ті тисячі, що звикли до кіна, мов до опію або гашишу, а театр і книжку вважають нудними пережитками?

— **Виїмковий стан у глухому повіті.** Дня 6-го червня відбувалася в Глуховичах в салі чит. Т-ва Просвіта довірочна нарада, яку скликав пов. Народ. Комітет УНДО. — Львів для переведення громадської партійної організації. Підчас реферату голови П. Н. Ком. І. Ліпницького увійшла на салю поліція з постерунковим Едм. Хировським на чолі і — покликуючися на невідкликаний ще розказ повіт. команди держ. поліції у Львові з 17. травня 1926 ч. 1257 26 про введення виїмкового стану в повіті — заборонила нараду. Також заборонила поліція відчит про І. Франка, який мав виголосити для членів читальні в 2 години пізніше делеґат філії Т-ва Просвіти зі Львова. Глуховичі мають дуже добру назву; всі тамошні урядовці є глухі на державні розпорядки. Не є виключене, що там до цього часу чекають на телеґрами від уряду Вітоса.

— **Свобода ч. 22.** з 13. червня вже вийшла. На зміст того числа складаються: 1) Кляса чи народ?; 2) Чому програма Обєднання є максимальною?; 3) Радянська Україна. Теперішний стан господарства в освітленню керманичів уряду; 4) Після страшного вбивства Петлюри. Становище УНДО. — Заява фракції УНДО. Українського Соймового Клюбу. Становище Жидів. Становище нежидівської преси. Становище більшовицької преси. Слідство. Похорони от. Петлюри. Становище української еміґрації. 5) Жидівська кольонізація на Україні; 6) З партійного життя; 7) Що чувати в світі?; 8) На побільшення обєму „Свободи"; 9) Противники „ґазетної батярки"; 10) Політичний процес у Львові; 11) Новинки; 12) Нові книжки; 13) Дописи; 14) Посмертні згадки; 15) Оголошення.

— **З кіна.** У кіні „Коперник" почалась прегарна фільма з великосвітського життя Ню-Йорку п. з. „Цілунок на омацки". Є це комедія на тему непоправного Дон-Жуана, що цілує тисячі жінок, а кохає тільки одну. — У кіні „Лев" почнеться в найблизших днях велика еротична сучасна драма п. з. „Три тижні закоханої королевої", на основі повісти відомої анґлійської письменниці Елінор Ґлін.

— **Промоція.** Доктор медицини віденського університету Роман Гоцький промувався 5. VI. с. р. на доктора медицини львівського університету.

— **Ще про Тутенкгамена.** На днях принесли часописи вістку, що в гробі фараона знайдено ще один папирус, на якому було таке пророцтво: „В році 1926 по Христі переконається Україна, що найліпші цукорки на світі з фабрики „Фортуна Нова", Львів, Корлецького 23. 1725 1—1

— **Управа „Місійного Інституту"** оо. Редемптористів у Збоїсках, почта Знесіння к. Львова: подає до відома родичів, що буде приймати нових кандидатів на шкільний рік 1926/7. По близші інформації можна звертатись письменно або устно до Управи Інституту. 3-3

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Дм. Котка.
Четвер 10.VI. Тернопіль.
Субота 12.VI. Підволочиська
Неділя 13.VI. Підволочиська.
Понеділок 14.VI. Збараж.
Вівторок 15.VI. Збараж.
Середа 16.VI. Теребовля.
Початок о год. 8·30 вечером. Ціни скрізь знижені. 1659 32—?

Площа „Сокола-Батька". В четвер, дня 10. червня 1926 р. уряджує у Львові „Сокіл-Батько" враз із сокільськими гніздами львівського повіту Свято Франка українських „Соколів" у память десятиліття смерти незабутнього ґенія Івана Франка. 1. а) Відкриття памяткової таблиці при дубі Ів. Франка на площі „Сокола-Батька. б) Біг гінців, біг навпростець. в) Перегляд вправляючих відділів сільських і міських руховиків і руховичок. 2. Вправи вільноруч сільських і міських руховиків. 3. Вправи рушниками членкинь „Сокола-Батька". 4. Збірні вправи на приладах. 5. а Змагання в перетяганню линвою між важкоатлетичною дружиною „С.-Б." і дружинами сокільських гнізд. б) Вручення грамот і медалі побідній дружині. 6. Показові вправи шерму. До вправ виступають сільські і міськ. Соколи! Вправи відбуваються при звуках пісень і орхестри! Громадяне Прибувайте на Свято Івана Франка Українських Соколів і своєю присутністю на Святі звеличайте память Великого Сина України! Громадяне! Не забудьте жертвувати лепти на будову памятника Івана Франка на Його могилі у Львові! Прибувайте на Свято Франка Українських Соколів в четвер, дня 10. червня 1926 р. на площу „Сокола-Батька"! Ціни місць: Сидячі місця на степенищі зол. 3·50 і 2·50, сидячі на площі по 2 зол., вступ на площу 1 зол., для молоді 50 сотиків. Дохід із Свята призначений на будову памятника Івана Франка на Його могилі у Львові. 1581 1—1

Саля Муз. Тов. ім. Лисенка. Четвер дня 10. червня о год. 8-ій вечером відбудеться гротескова ілюстрація „Лиса Микити" звіриного епосу Івана Франка. Рецитує Вп. Федорцев. Постановка Л. Лепкого. Білети раніше в „Союзнім Базарі". 1882 1—1

На допомогу нашим інвалідам. Львівське Воєвідство рескриптом з дня 7. травня 1926 ч. БП. 5798/26 та додатковим з дня 21. травня 1926 ч. БП. 6640/26 і тернопільське Воєвідство рескриптом з дня 21. травня 1926 ч.БП. 6074/26 дали дозвіл „Українському краєвому Товариству опіки над інвалідами" на переведення грошевої збірки при помочі лист у користь українських інвалідів на Зелені Свята ц. р. Українські громади сільські й міські повинні використати ці дозволи та дати матеріяльну поміч тим, що в обороні рідної землі стали каліками. Тільки два рази до року в Зелені Свята і в осени, уладжуємо такі збірки. Збірки треба переводити під церквами й по товариствах. Листи й уповажнення для збирачів ми розіслали. Просимо ті листи по закінченні збірки негайно відослати нам для складення звіту. — Сповніть гідно свій обовязок супроти своїх нещасних братів! Зі станиславівського воєвідства не маємо поки-що відповідного дозволу, але сподіваємось його одержати. Розсилаємо чеки Всч. оо. парохам із зеленосвяточним числом українських часописів у надії, що українські громадяне найдуть нагоду зібрати й переслати свою лепту! — **Управа Українського Краєвого Товариства опіки над інвалідами** у Львові вул. Руська ч. 3 ІІ. п.

Комунікат Комітету для вшанування 10-ліття смерти І. Франка. До всіх міст і громад станиславівського воєвідства. Станиславівське воєвідство дало дозвіл на збірку на будову памятника І. Франка по всіх повітах станиславівського воєвідства від 15 до 21 червня, під умовою, що збирачі матимуть леґітимації видані комітетом і потверджені староством. Комітет вишле до всіх громад і міст листи з вказівками, як зайнятись збіркою.

Заходом усіх українських товариств в Станиславові відбудеться в суботу, 12. червня 1926 р. год. 8. веч. в салі Українського Сокола в 10-ті роковини смерти Івана Франка Святочний Концерт при співучасти Вп. пп. Василя Стефаника, Ольги і Каті Мандичевських, Оксани Чесникової, Стефанії Мішкевичівної, проф. Івана Смолинського, Миколи Мельника, Михайла Островерхи і хору Станиславівського Бояна. Білети в Українській Книгарні Народнього Базару. 1879 1—2

З прив. ґімназії в Рогатині. Вступні іспити до клас II—VII в днях 22 і 23 червня. Вступні іспити до І. кляси 28. червня. Зголошення до іспиту що дня. Вписи до клас II—VIII від 28. червня до 5. липня. — *А. Кушельницький.* 1873

Загальні Збори „Філії Союза Українок" в Бережанах, відбудуться в середу дня 16. червня 1926 р. в кімнатах „Бесіди" в год. 6-ій вечером. — *Зоня Коковська.* 1872 1—1

Замісць вінця на могилу найдорожчого брата бл. п. М. Рибачека зложили на „Рідну Школу" 15 зол. Вп. Марія і Онофрій Солтиси. — За жертву щиро дякує Головна Управа УПТва. 1845 б) 1—1

До всіх Правників. На спільнім засіданні Союзу українських адвокатів і Комітету основників правничого часопису дня 4. VI. ц. р. порішено продовжити речинець складання передплати до 15. жовтня ц. р. Рати можна складати й частинами, але так, щоби до 15 жовтня ц. р. була сплачена ціла рата — 5 ам. долярів в цілости. Гроші треба висилати до банку „Дністер" на вкладкову книжку ч. 13545. Всі дотеперішні зложені гроші забезпечені в твердій валюті, зложені на цю книжечку. Оскільки до 15 жовтня ц. р. потрібне число — 200 правників — не зложить по 5 долярів ам. — буде кождому виплачена зложена вкладка в твердій валюті. — Комітет основників. 1869 1—1

В приватній коедукаційній ґімназії УПТ. в Яворові з правом прилюдности відбудуться вступні іспити до клас II—VIII. в днях 22—26. червня. Зголошення устні або письменні день наперед. — Іспити до І. кляси відбудуться в день роздачі свідоцтв, який досі ще не визначений. — Кандидати до VIII. кл. можуть бути приняті тільки за дозволом кураторії: подання вносити на руки Дирекції. — Яворів, 5. червня 1926. — Д-р Микола Чайковський. 1863 2—3

Позір! Дня 24. червня ц. р. відбудеться перший зїзд товаришів-абітурієнтів академічної ґімназії у Львові, що здавали іспит зрілости в 1910/11 шкільному році. Проситься всіх товаришів зголошувати свою участь на адресу: о. д-р Іван Бучко, гр.-кат. Семинар у Львові при вул. Коперника 36. Проситься, щоби разом зі зголошеннями надсилати відомі адреси других товаришів. — За Ініціятивний Комітет: д-р Константин Парфанович, Степан Раставецький. 1837 3—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

1 ЗОЛ. коштує кожда золотнича направа у Гутермана Сикстуська 14. 1679 30-?

ВАКАЦІЙНІ промислові курси для учительства уряджує у Львові Краєвий Патронат Промисловий (Львів, площа Смольки 3) з обсягу крою і шиття, модиярства, трикотарства, кошикарської ґалянтерії і килимкарства. Зголошення устно (передполуднем) і письменні (також з провінції) приймає Патронат на поодинокі курси до кінця червня. Можливе уряджения курсів також на провінції, як що на якийсь відділ зголоситься у шкільного інспектора бодай 15 осіб. 1857 2—2

ХТО потребує доброї учительки до науки дітий в часі вакацій, або й на цілий рік, зволить написати до Управи захисту для сиріт у Львові (вул. Потоцького 95.). 1868 1—3

НАПРАВУ годинників під увагою фахових сил швайцарських годинників Гутерман Сикстуська 14. По стінні годинники посилаю домів. 1679 б) 30-?

КОНКУРС. Повітовий Союз кооператив в Сокалі прийме на службу другого люстратора-організатора кооператив. Повні кваліфікації, хист доброго бесідника, практика, вимагані. Подання з описом життя та вказанням на поручення наших установ або поважних осіб, слати до 1-го липня ц. р. 1874 1—?

ЖІНКА, середніх літ, пошукує приміщення на селі у священика вдівця. Займеться кухнею і домашньою господаркою. Зголошення слати: М. Б. в домі Любінецької, Львів, Шептицьких ч. 1. ІІ. поверх. 1875 1—1

1 ЗОЛ. коштує кожда золотнича направа старанно виконана тільки у МАНДЛЯ Коперника 14. 1819 9—10

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Подяка.

Всім, що взяли ласкаву участь у похороні Нашого найдорожшого Мужа, Батька і Дідуня бл. п. Івана Пилипця а передовсім Всч. о. сов. Ів. Туркевичеві парохови св. Пятниць, Всч. о. Лончині і Возьнякові, Всч. о. М. Стрільбицькому, пароxові з Сорік шкоецьких, що не жалував труду і поїхав, щоби взяти участь у похороні. Хорові церковному св. Пятниць, який причинився до звеличання цего сумного обряду, всім настоятелям і товаришам Покійного з маґістрату, котрі у великім числі явились і всім знакомим засилає найщирійшу подяку Родина.
1878 1—1

Надзвичайні Загальні Збори

Філії Музичного Товариства ім. М. Лисенка в Стрию

відбудуться дня 22. червня в. р. о год. 8. вечером в льокали Товариства з отсим порядком справ:

1) Відчитання протоколу попередніх Загальних Зборів.
2) Вибір голови.
3) Доповнення Виділу.
4) Внесення і запити.

1871 1—1 Виділ.

VIII. Загальний Збір

Союза Українських Приватних Службовиків „Супруга"

відбудеться у Львові, дня 27. червня 1626 року (неділя) о годині 10-тій рано в домівці „Супруга" при вул. Коперника ч. 26|І.
зі слідуючим порядком нарад:

1) Відкриття Збору і вибір голови Збору (§ 14 статута). 2) Веріфікування протоколу з послідного Загального Збору. 3) Звіт Головної Ради: а) загальний огляд діяльности в 1925 р.; б) касовий звіт за 1925 рік. 4) Звіт Провірної Комісії з провірки діловодства за 1925 р., дискусія над звітами і внесення в справі уділення абсолюторії Головній Раді і Провірній Комісії. 6) Вибір голови, 11 членів і 6 заступників членів Головної Ради і 5 членів Провірної Комісії на діловий рік 1926. 7) Усталення висоти членської вкладки на 1926 рік. 8) Внесення і запити. 9) Замкнення Загального Збору. Якщо в означеному часі не явиться на Зборі 1/3 часть всіх членів, потрібна до правосильности нарад, відбудеться о год. 11-тій того самого дня і в цій самій салі і з цим самим порядком нарад другий Загальний Збір, який рішатиме без огляду на число присутніх на Зборах членів. Право участи в Загальнім Зборі має кождий член, що вирівнав членські вкладки по кінець місяця лютого цього року включно (§ 10. статута). — Львів, дня 7. червня 1926 року. *Ангін Черватський* голова, *Евстахій Мурак* голова. 1880

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10

сумніву ту „незалежність“!) і претендує на ролю сторожа „національно-політичної ідеольоґії західних українських земель“ (що теж є наскрізь претенсіонально-абсурдним твердженням!). В статті „Хто і над ким „робив“ погроми на Україні“, врештою досить обєктивній, стрічаємо такий непутящий вибрик:

„Петлюра робив дуже важкі політичні похибки, які осуджує не лиш сучасне покоління, але їх осудила також наша історія ?!) Для українського громадянства Галичини та всіх західно-українських земель Петлюра став політичним трупом з хвилею, коли він розійшовся з Галицькою Армією та докотився до варшавської умови 1920 р., в якій зрікся західно-українських земель на користь Польщі. За це і увійде він в історію з іменем „Окаяного“, під яким був в ній дотепер записаний одинокий кн. Святополк, син Володимира Великого, що під прапорами свого тестя Болеслава Хороброго навів перший раз в нашій історії польські полчища на Київ, платячи — подібно як Петлюра — за допомогу Польщі західно українськими землями (червенськими городами)“.

Без сумніву, пок. Петлюра робив важкі політичні похибки, а найбільшою з них варшавська умова. Але ядро тієї похибки не в тому, що він „зрікся“ західно-українських земель, що було наслідком його безсилля, а в тому, що проголосив desinteressment (непричасність) в справі найбільш державно і політично зрілої та творчої частини української національної території. Правда, що він зробив і другу важку похибку, коли „розійшовся з Галицькою Армією“, але щонайменше мав глибоко вкорінене почуття обовязку до кінця лишитись при „своїй“ армії, відсутність чого так прикро і болючо вражає у инших керманичів в українській „Sturm u. Drangperiode“. Вкінці годиться зазначити, що тільки примітиви ідентифікують себе з історією і заздалегідь висловлюють аподиктичні осуди, до яких вони непокликані, запозичуючись зовсім непідхожими анальоґіями з популярних підручників історії. Сумніваємося, чи безпристрасний і вдумчивий історик, коли матиме перед собою відповідну перспективу, піде по лінії „національно-політичних ідеольоґів західно-українських земель“, а на всякий випадок скоригує їх меґальоманську аподиктичність.

Радянська Україна.

Третя сесія Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету рад. — Режім економії.

На сесії виступив, як звичайно, голова харківського уряду Чубар з величезним рефератом про сучасне положення господарства на Україні та про перспективи його розвитку. З його реферату, виголошуваного зрештою вже кілька разів при всяких инших нагодах з невеличкими змінами, недвозначно виходить, що розвиток „соціялістичного“ господарства заломлюється. Недостає капіталів!

Не маючи спромоги добути потрібного капіталу ні в себе ні за кордоном, усі більшовицькі економісти не тільки на Україні, але й у Московщині та по всьому радянському союзі пропаґують від ряду місяців т. зв. режім економії в господарстві.

Ясно, що від тих до знудження повторюваних кличів про режім економії на всіх ділянках господарства не вільний і реферат Чубара на третій сесії ВУЦВК-ту.

„Я вже нагадував — каже Чубар — що уряд зробив деяку реорганізацію заготовчого апарату (для експорту!). Отже слід поглибити та поширити роботу в галузі боротьби за економію за підтримкою радянського суспільства. Слід також забезпечити виконання буджету та перевести рішучу боротьбу за зниження роздрібних цін, щоб не наживався приватний крамар та не було великої ріжниці між цінами промислу та сільського господарства. Треба також як мога збільшити експорт, негайно впорядкувати роботу відповідних організацій, та підвищити роботу що до втягнення селянських коштів у кредитну систему та ощадні каси. Нам потрібно дальшого розвитку промислу, що став би керуючою силою народнього господарства в цілому, треба прискорити темп соціялістичного зберігання по всіх галузях нашої роботи та утворити державні резерви, що потрібні длятого, щоби поступати вперед. — Треба також звернути увагу на прискорення обороту краму, зокрема на використання транспорту і зниження транспортних витрат. — Треба звернути увагу на прискорення обороту коштів, треба і т. д. і т. д.“

Коли пригадаємо собі те, що сказав Чубар про стан українського господарства у Москві, де назвав його катастрофальним і де домагався грошових вкладів з московського центру в українське господарство, яких Москва не дала, та прислухаємося отому стереотиповому треба, треба і ще раз треба без ніяких майже конкретних плянів реальної роботи біля рятунку загроженого господарства, то стане нам перед очима в цілій величині та повноті вся економічна неміч, в якій найшлася Україна. Не помогли і візити Дзержинського в Харкові. Від його побуту стан ні на йоту не змінився.

Ось послухаймо, що говорили в дискусії над рефератом Чубара. З неї більше дізнаємося ніж з кількох рефератів членів уряду.

Член ВУЦВК-ту Боровлів казав:

„Тут було сказано, що робота заводів втратила свою інтензивність. Відомо, що без відповідного ремонту заводи не можуть працювати вічно, їм треба допомогти, забезпечити їх новими машинами та варстатами. Усі говорять нині про режім економії. Чогож ніхто не придивиться, скільки ріжного добра валяється біля копалень. Українському урядові слід приглянутись, щоби заробітна плата в звязку з режімом економії не зменшувалась, а також звернути увагу, щоби Південсталь виплачувала вчасно асекураційні внески і щоби робітникам не приходилося ждати по кілька місяців коло асекурацій і каси за належню на час недуги платню“.

Делеґатка робітників і селян Порун казала:

„Режім економії хороша справа і радянський уряд повинен кинути оком на роботу установ на місцях. Деякі установи купують коней, щоби возитися, а в той час зменшують робітників. Мовляв режім економії. Взагалі під крилом економії народжується багато ненормальностей на місцях. Адміністрація викидає робітників, а їх коштом купує собі автомобілі та виїзди. Цього не можна допустити“.

Та й сам Чубар признав, що з тою одинокою дошкою рятунку, тобто з режімом економії, не добре.

„На жаль, казав він — всі накази, що їх вироблялось нами, переводились у життя не дуже хутко й не досить твердо“.

Бореться між иншим радянський уряд з великою мешканевою кризою по робітничих районах. І намагається будувати робітничі доми. Делеґат Артемівська Лісовик казав про ті нові будови дослівно так:

„Будівельне товариство „Путьстрой“, збудувало в Єракієві торік такий тип будинків, що їх вітер за зиму розніс“.

Радвлада бореться за зменшення адміністративних і т. зв. накладних видатків, а делеґат Запоріжжа Онищенко сказав про практику того обмежування між иншим:

„Зле з управами наших заводів. Так, наприклад у Запоріжжі є завод дроту, де працює 500 робітників, а правління заводу працює в Москві. Чому це так? — адже такі обставини роботи безумовно дають великі накладні витрати“.

На основі таких і тим подібних заяв делеґатів про положення на місцях виходить, що і з режімом економії слабо! Але представники уряду подали і один конкретний засіб рятунку. Чубар заповів побільшення т. зв. єдности сільсько-господарського податку на 17 міліонів карбованців. Минулого року весь той податок зі села виносив 61 міліонів, а цього року буде виносити 78 міліонів. Далі порушив відому уже справу „викочування“ зайвих грошей зі села при допомозі пропаґанди для складання ощадностей в державних ощадних касах. Ось і те реальне, що напевно радвлада буде реалізувати, та що їй напевно вдасться. Все инше виглядає на утопію.

Але Петровському, наприклад, не перешкаджає це все твердити, що при допомозі режіму економії та при допомозі напруження всіх сил вдасться перетворити Україну з аграрної в індустріяльну країну та тим спасти положення. На жаль і це є свідома фраза в устах Петровського, якої не можна погодити ніяк з ідеалом, що його висунув він же сам, а який слід зреалізувати на його думку в першу чергу. Сам ідеал не дуже такий великий, а всеж при нинішніх обставинах недосяжний. Ось він: „Стан сільського господарства нам потрібно довести до передвоєнної норми.“ Куций він, що правда, але який далекий, коли дотепер ще не перестав бути ідеалом радянського державного мужа.

Кінчаючи перегляд самого вступу нарад на сесії ВУЦВК-ту, не можемо поминути мовчанкою одного факту. Відкриваючи наради та присвячуючи згадку помершим членам ВУЦВК, Петровський назвав між иншими дві померші особи, а то: Григоренка, голову район. ком. нез. селян, і Кіріо Янакі, голову центрального комітету незаможних селян молдавської республики, що згинули, як він сказав, „у боротьбі з петлюрівськими бандами“. Виходить, що вся та господарська неміч має і виразників невдоволення серед широких мас населення. Ці активні вороги радянської влади та її господарки борються з нею збройно. Виходить, що повстання на Україні не переводяться, а всіх тих повстанців недаром підводить Петровський, поважний та відповідальний державний муж під поняття „петлюрівських банд“. Та відомо під „петлюрівськими бандами“ розуміти треба політичних противників теперішньої влади, що стоять у своїй боротьбі на становищі УНР.

НОВИНКИ.

— **Доляр** — найвірніший барометр політичної атмосфери в Польщі стає предметом нових міркувань, комбінацій і проґноз. Покищо: паде, і кажуть: падатиме щораз більше, аж... до зміни ситуації. Що з того, коли ціни на харчі та крам ані не думають рухатись. Правда, львівська міська рада радить уже про необхідність 10-процентової знижки офіціяльних цін на муку та хліб, одначе раз завішені над товарами цифри якось ніколи не мають знижкової тенденції, а тільки звижкову. Нехай би доляр ішов угору, а зате ціни на всі предмети вниз, а не навпаки! — ось скромне бажання населення.

— **„Лис Микита“** не є таким відомим твором як дехто думає. Коли представник Кооперативи „Український Театр“ у Львові звернувся до одного з наших визначних педаґоґів з проханням поручити ученикам у його школі інсценізацію „Лиса Микити“, педаґоґ відповів, що на жаль, він цієї поеми не читав і не знає, чи в ній нема чогось такого, що знаєте... тес... нецензурне. Причина ясна: Коли сивий педаґоґ, українїст ходив до ґімназії, то тоді ще „Лис Микита“ не був обовязковою шкільною лектурою, а пізніше для нього не було вже цікаво читати книжку для дітей. А навіть як би колись читав! Адже при кожній зміні урядового курсу ріжні літе-

ратурні твори є в ріжній ласці офіціяльної цензури. Хто його зна... може ще в „Лисі Микиті“ можуть дошукатись апотеози ґайданаччини ?! Тому найкраще було би, як би всі ті педаґоґи та батьки, що мають які сумніви щодо тенденції таких творів, при кожній зміні уряду прочитали їх щораз наново.

— **Епідемія самовбивств.** 64-літній мулярський челядник у Львові, Микола Чайківський, зажив стрихнини. У листі, який полишив, жалується на недостачу сил до праці. Недавно якийсь чужинний часопис звертав увагу, що нова статистика потверджує відомий факт, що люде прощаються з життям тим лекше, чим є молодші. Приблизно на 1500 людей, які зважуються на самовбивство перед 50-им роком життя, є лише один, який накладає на себе руку після 50-го року. Видко, що в нашім місті трапляються вже й такі виїмки.

— **Коли пожежна сторожа та вода далеко...** Гарне, але дороге видовище мали вчора мешканці Личакова, приглядаючись пожежі фабрики деревної вовни та меблів „Ліґноза“, біля Личаківської залізниці. Заки приїхала пожежна сторожа, будинки горіли, мов в останній дії траґічної фільми. Ратунок обмежився до ізоляції сусідніх будівель, тим більше, що в цій околиці нема води. На щастя, не було вітру і склади дерева горіли спокійно без небезпеки для сусідніх домів. Шкода приблизно пів міліона золотих, 100 робітників утратило працю. Причиною пожежі імовірно необережно кинена іскра.

— **Арабсько-львівські історії.** „Ґазета Поранна“ розписала на цілій сторінці історію торговлі живим товаром, якою мали займатись підприємці цирку „Косми“ у Львові. Араб цього цирку під псевдонімом Алі Браґада дав оголошення до „Веку Нового“, що шукає молодих і гарних дівчат до балєту. На 12 зголошених 3 прийняли негайно, обіцюючи їм подорож до Єгипту. Одній Ґотлібівній, дочці торговця овочами, почорнили волосся. Приватні особи, які відкрили цей арабський плян, повідомили поліцію, яка поставилась до всієї історії дещо скептично. Зваживши, що „Ґазета Поранна“ залюбки дошукується таємних історій у звичайних фактах (відомі динаміти під Личаківським цвинтарем, клюб самовбивців між 13-літніми ґімназистами!) і нераз уже скомпромітувалась своїми сензаційними ревеляціями, можливе, що й тут маємо до діла з якимсь непорозумінням. Та не є виключене, що є в цій арабській історії й зерно правди, коли пригадати інформації чужинної преси з перед кількох місяців, що Польща постачає незвичайно велике число живого товару, транспортованого до Америки та Єгипту.

— **З темної хроніки.** Едвард Кніф і Ол. Матлявський, які стають перед львівським судом обвинувачені в ошуканстві, придумали таку хитру штуку: вони виступали перед багатими людьми як посередники, що заставляють футра та ріжні дорогоцінности на корисних умовинах,; власникам заставлених предметів платили добрі гроші, а самі ці, буцім-то збережені, предмети продавали на власний рахунок. — Поліція доставила до арештів якогось невідомого добродія, що має аж шість прізвищ: Грущинський, Іґаґо, Заґалло, Лєшинський, Чаплінський і Крюґер, з яких ні одно не є правдиве. Вчинки до яких признається, також є фіктивні. Поліція має живу хрестикову загадку

вести крайно нуждекну вегетацію, замулювані неморальністю в ділянці політичній, культурній й економічно соціяльній.

в безконечність тесаме. Правда, говориться, що „si duo faciunt idem, non est idem", але якраз в тим гіршому світлі виходять нові державці. Ясно, що коли під крилами „моральних відродителів" діється тесаме, що ділося під кермою старих борців за панування неморальности, то яким же є те моральне відродження? Слід ствердити, що національна квестія в сучасній Польщі — за випробованих революціонерів й атентатчиків стоїть на тому самому місці, на якому вона стояла за царських ступайків Ст. Грабського, Смульського й ин.

Здається, що й нові диктатори в практиці кермуються запозиченою Вл. Грабським у Столипіна фразою про першенство заспокоєння перед реформами, а щонайменше ґвони — як Вл. Грабський — справі зрівноваження бюджету, устійнення валюти і наладження господарського життя підпорядковують справу реформ на „кресах". Поява Кемерера у Варшаві доказує, що нові пани положення цій справі починають присвячувати важливішу увагу. Та — розуміється — ніякі зрівноваження, устійнення й направи не є можливі без радикальної зміни режіму на „кресах" й національної політики в Польщі. В понеділок (7. ц. м.) явилися у мін. внутр. справ ген. Млодзяновського пп. Ануш (з „Визволення"), б. комісар Східних Земель Осмоловський і відомий публіцист Леон Васілевський, домагаючись зміни політики у відношенні до „національних меншостей". В якому напрямі і в якому обсягу — важко сказати. Одночасно зявилися поголоски про те, що уряд носиться з думкою наділити Українців і Білорусинів територіяльною автономією та заснувати у Львові український університет. Якого покрою та „автономія" і якого характеру та обєму той університет — теж нічого не знати. Одначе фактом є, що починається метушня, як за Вл. Грабського, під кермою великого „реформатора" Тугута. У висліді тих реформ остаточно знищено українське шкільництво і проскрибовано українську мову з публичних урядів.

Не виключене, що й тепер будуть комісії, комітети знавців, ґазетна реклама на тему ріжних проєктів, великих слів велика сила для людського (закордонного) вуха, а все те скінчиться якоюсь безвартісною шпичкою. І знову почнеться все ab ovo, знову нарікання на відсутність одноцілої лінії в національній квестії і опісля „моральний переворот". Але він ітиме вже мабуть під иншими кличами і під иншим проводом.

Справедливе вирішення національної проблєми, головним чином української й білоруської було би без сумніву значним кроком вперед — в першу чергу для самої Польщі. Але тут не вистане інтервеніювати у міністра внутр. справ, не вистане творити комітети і пускати в світ поголоски, а треба діл, які перш усього засвідчилиб добру волю і серіозність думки у реформаторів, реституторів політичної моралі.

Першим моральним обовязком теперішніх державців й експіяцією за гріхи попередників

є амнестія для всіх політичних вязнів (вже засуджених, суджених і тих, що довгими місяцями, а то роками дожидаються суду), дозвіл на поворот сіро-галицької еміґрації, що скитається в Чехословаччині, усунення всіх виконавців наказів „організацій народових" (в адміністрації і шкільництві), негайна реституція громадського самоврядування (знищеного морально й матеріяльно польською владою), відкликання всіх розпорядків Ст. Грабського про ліквідацію українського шкільництва і його реституція, поворот перенесених урядовців й учителів на рідну землю, віддача православним Українцям

церков і церковного майна, знесення асекураційного примусу ПДВО, відкриття кредитів для українських економічних установ, негайне оснування у Львові повного українського університету, розпочаття земельної реформи

і т. и.

Тільки такі і їм подібні превенційні кроки зможуть бути доказом, що тут фактично мається на меті усунути намул неморальности, що це не гумбуг, не бляга, не порожні слова для заграниці.

Після огидного вбивства.

З голосів української преси.

Бажаючи можливо повно і всесторонно зясувати вчинки С. Петлюри — головно з метою зберегти для будучого історика „характеристики" його постаті в освітленні преси, подаємо дальші пресові відзиви, а в першу чергу голоси української (всіх напрямків) і спорадичні замітки польської преси.

Ми вже вичерпуючо реферували відзиви української радянської преси („Вістей" і „Комуніст а"). З черги годилось би ще подати голос київської „Пролєтарської Правди". Та заки це зробимо, звернемо увагу на дивну поведінку офіційної совітської агенції „Тасс", яка з невідомих причин промовчала національність вбийника Шварцбарта. В першій телєграмі „Тасс" назвала його „Українцем, що мстився за Руских і Жидів", а в другій „французьким горожанином". Таке промовчування національности Шварцбарта теж говорить дуже богато.

Над постатю й діяльністю С. Петлюри зупиняється в „Прол. Правді" (ч. 121. з 29. травня) в статті „Симон Петлюра" б. гол. редактор „Більшовика", а тепер співредактор „Прол. Правди" С. Щупак.

Він відмовляє трагічній смерти С. Петлюри якогонебудь політичного ґрунту, бо він давно зійшов з політичної арени і був ізольований навіть серед еміґрації.

„Але з історичного погляду Петлюра становить цікаву сторінку в історії боротьби української контр-революції з революцією. Сама постать Петлюри, яка виринула була на поверхню української дрібно-буржуазної націоналістичної стихії, досить характерна, щоб по ній висвітлювати природу всього націоналістичного руху. І тому не вадить трохи спинитися на цій постаті.

Чому саме Петлюра став на чолі української дрібно-буржуазної „революції"? Які такі індивідуальні „заслуги" були в його? Яка така особлива вдача його? Невже не знаходилося серед українських дрібно-буржуазних, чи то пак соціялістичних політиків, талановитішої людини з більшими державними здібностями, з ширшим, хочби й дрібно-буржуазним світоглядом? Адже Петлюра був нікчемною людиною, адже він був цілком невідомий і до революції ніякої особливої ролі не грав в українському дрібно-буржуазному руховії! Він був доволі звичайною людиною, хоча й працював серед українських есдеків, хоча й редагував декотрі українські видання. Адже серед дрібно-буржуазних соціялістів були видатніщі постаті з більш багатим минулим! Тимчасом саме Петлюра опинився на чолі Української Народньої Республіки. Саме він підпорядкував собі всякі кабінети міністрів, директорій тощо, і провадив свою майже єдинодержавну владу.

Та зрозуміти причину цієї ролі Петлюри дуже не важко. Його вдача — вдача нікчемного самозакоханого авантюриста, політично обмеженого хуторянина від ніг до голови, продажного наскрізь. — Оця вдача найбільше підходила для вдачі тої маси дрібної буржуазії та українського міщанства, що найбільше свій ідеал розуміла не в розвязанні поруч важливіших соціяльних і національних питань України, згідно з вимогами сучасного історичного періоду й обставинами самої країни, а в розвитку отаманії, що так доскотало по ситому шлунковї українського міщанина.

Серед усіх бездарних політиків УНР Петлюра був безперечно найбездарніший, серед усіх контр-революціонерів він був найконтрреволюційніший, серед усіх провокаторів і продажників він займав найчільніше місце... Алеж найбільше давалися в знаки в його діяльности, його самозакоханість, прагнення до єдинодержавної влади. Цьому саме були підпорядковані всі инші принціпи. Принціпи громадські, чи то громадсько-етичні, знов таки хочби з дрібно-буржуазного погляду, в Петлюри взагалі не дуже важили".

Очевидно, для п. Щупака, який недавно зявився на фоні українського життя, С. Петлюра був „невідомий", найнікчемніший і т. и. А вже найбільше дратує п. Щупака нахил пок. Петлюри до „парад", при чому він забуває, що „паради" й „церемоніяли" є характерним явищем на Сході взагалі, а у більшовиків зокрема. Свою „характеристику" кінчає п. Щупак таким загальним висновком:

Та цей герой проте зробив свою Каїнову справу на Україні, створюючи цілу систему отаманії, що згодом обернулася в звичайний бандитизм, що мстився за свою власну нікчемність, та невдалість над тисячами невинного населення крівавою помстою. Ця отаманія, на чолі з головним отаманом, була зручною зброєю в руках всіляких чужоземних контрреволюційних сил, що прагнули придушити визвольний соціяльний рух робітників і селян, як на Україні, так і в цілому Союзі.

Та дужі, життєздатні сили України перемогли у важкій боротьбі дрібно-буржуазну стихію, а цим самим завдали смертельного удару його тупим ідеольогам — головному та неголовним отаманам. Петлюра політично давно помер. Його прокляли не тільки трудящі Радянської України, але й трудящі Українці поза радянським кордоном. Тепер хтось з тих, що може був жертвою крівавих вчинків Петлюри, помстивсь на йому і завершив його політичну смерть смертю фізичною".

Українська преса поза кордонами радянщини в загальному однозгідно віднеслася як до ролі і значіння С. Петлюри, так і до самого факту вбивства. Становище инших західно-українських пресових органів в загальних рисах покривається зі становищем нашого органу. Тому ми не будемо реферувати тих голосів. Тільки три органи української політичної думки, хоч базуються на дещо инших вихідних точках, тим або иншим способом наближуються до становища радянської преси, обезцінюючи пок. Петлюру. На першому місці слід поставити орган „Сел. Союзу" холмське „Наше Життя", що з відомих причин не заняв „ніякого" становища, обмежуючись самою вісткою про факт убивства. Те „ніяке" становище всетаки є дуже виразним становищем з тенденцією не зразити собі „сильних світа сього". А прецінь колись ті люде стояли ідеольогічно найближче Петлюри, а сьогодня не могли здобутися навіть на такий відзив, як їх теперішні союзники з „Волі Народа", найпослідовніші вороги небіжчика.

Другим з черги органом, що в обезцінюванні С. Петлюри і його ролі підходить під смак радянської манери, є „Нова Зоря", орган ультрамонтантської „Української Християнської Організації". В статті „Епільоґ" п. Літописця (себ-то: історика, відомого з політичних оглядів і статтей в берлінському „Літописі", а опісля у львівській „Політиці") йде повне обезцінювання С. Петлюри під стягом монархізму. Небіжчик — по словам — п. Літописця — був повною нулею. Він не репрезентував української національної ідеї.

„У нас — каже п. Літописець — привиклося з якогось часу оцінювати й судити людей тільки по розмахові, звучности й популярности кличів, якими послугуються вони. Се погана звичка, якої треба позбутися, бо не клич, не ідея й не доктрина освячують діла людські, тільки навпаки... Між иншим вкорінилося бачити в Петлюрі наймаркантнішого заступника ідеї державної незалежности України. Колиб так дійсно було, то неможливо булоб дуже високо ставити сеї ідеї. На щастя воно не так. Петлюра в деяких моментах особливо завзято послугувався кличами державної самостійности і суверенности, одначе ані не був їх творцем, ані новочасним поклонником, ані щасливим пропаґатором, а що найважніще — практично школив їх, дискредитував їх, а навіть заперечував їх. Поминаючи їх проти-самостійницьку акцію 1914—1916, (?!) його анти-українська революція в осені 1918 р. (?!) і його відношення до Польщі не дають йому права називатися чемпіоном українського державництва. Він був одним із головних гробокопателів української державности. Бо Петлюра се типова дитина російського революційного руху, для котрої соціяльні ідеї вищі над національні. Правдоподібно, по 1919 році настала якась зміна в його поглядах, в нього проявляється сильніше соціял-патріотизм на зразок польський, одначе він також мало був придатний для державного будівництва та — що найважніще — приходив запізно.

Ясність і незмінність національно-політичної ідеї, хоч би вони у Петлюри й його товаришів були понад усякий сумнів, є маловажні, коли вони не йдуть у парі з вірним політичним змислом і з розумним доцільним тактом — з тими двома суверенними і необхідними прикметами кожного національного політика. Щодо них — то вони цілком Петлюрі незнані. Хто, як він, маючи 1918 р. з одного боку московських більшовиків, з другого Німців, виявився ворогом них останніх; хто в осени того року, бачивши перед собою зорганізовану українську державність у Гетьманщині і знавши добре, що антанта бажала консервувати її (очевидно для своїх цілей), зруйнував її на спілку з більшовиками і правими московськими націоналістами, щоб на місці цеї організованої державности поставити хаос розпутаних живлових сил; хто промостив цим способом шлях більшовизмові до опанування України — той хіба не виявив ні крихітки політичного змислу і політичного такту. Що після всього Петлюра кинувся в обійми Польщі, — се було льогічним наслідком тої політичної безтямности. Віра його, що Польща схоче і зможе утворити й протеґувати українську незалежність, свідчить тільки про безмежну політичну наівність й історичну іґноранцію.

На окрему увагу заслужило становище Петлюри в галицькій справі. Багато Галичан тільки й той один гріх бачить у ньому, що він „зрікся" цеї країни в користь Польщі. Тимчасом це не одинока провина і не головна. Бо колиб не протигетьманська революція 1918 року, то таке „зречення" булоб узагалі безпредметове. До того Галичане, що і в тій революції відограли таку важну ролю, не повинні забувати, що се вони своєю передчасною дурійкою „негайного й безумовного зілляння з В. Україною" дали Петлюрі правний титул диспонувати Галичиною, ну — і що найенерґічніших оборонців цеї своєї політики мав Петлюра таки в самих Галичанах... Це-ж суто галицька теорія, що тільки український Київ може дати волю Галичині, — теорія, яка іде в розріз з усім історичним досвідом нашої історії. Тому то як можна кидати каменем на Петлюру тільки за те, що він приймав і покористувався цею галицькою теорією?

І тільки теорією і лише теоретично. Бо в дійсности це не від нього залежало не допустити Поляків до Галичини або по опануванні її змінити їх режім; натомісць це був обовязок Галичан — обовязок несповнений, чи там сповнений погано. А в тім — уявім собі, що Петлюра того не зробив і що ця його льояльність довела до (одинокого можливого) висліду, що Галичина ділилаб сьогодні долю тісньшої батьківщини Петлюри; кілько з нинішніх галицьких критиків булоб сьогодні разом з колишнім „отаманом" скиталося по паризьким Quartier latin і задними дверми забігало до одного посольства за відпогами на „визвольну акцію"!"

П. Літописець терпить на важку недугу, яку ми назвалиб „недугою оригінальничання", а при тому — хоч величає себе назвою *історика* — виявляє повну відсутність обєктивного оцінювання живих історичних процесів. Він справді вірить, або щонайменше вдає, що вірить в зорганізовану українську державність часів гетьманщини і думає, що її можна було консервувати, як би не Петлюра. За далеко завів би нас розгляд цеї наскрізь необґрунтованої „тези". Таксамо поверховним є підозріння, немов то Петлюра ставив соціяльні ідеї вище національних. Очевидно, в добі, коли на просторах Европейського Сходу шаліла соціяльна революція, він взяв на себе ґіґантський тягар створити синтезу української революції під національним і соціяльним оглядом. Певно, що найбільш наглядним мірилом ролі і значіння громадського діяча є його **успіх**, одначе перед відкритою могилою далеко коректніше булоб поступити по джентельменськи, так — як це зробив б. гетьман П. Скоропадський і хлібороби-державники, які віддали політичний спір з Небіжчиком на суд безпристрасної історії.

Вкінці годиться іще для повноти картини зупинитися на становищі „Ради", що називає себе „політичним органом незалежної думки" (що вже тимсамим ставить під знак